

EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA

Evropská investiční banka (EIB) poskytuje dlouhodobé financování projektů, záruky a poradenství, čímž prosazuje cíle Evropské unie. Podporuje jak projekty v rámci EU, tak mimo ni. Jejími podílňky jsou členské státy EU. EIB je hlavním podílňkem Evropského investičního fondu (EIF) a spolu s ním tvoří skupinu EIB. V rámci investičního plánu pro Evropu navrženého Komisí je skupina EIB součástí širší strategie, jejímž cílem je překonání velkého nedostatku investic tím, že investory zbaví části rizika spojeného s projekty.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

- Články 308 a 309 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Další ustanovení týkající se EIB jsou obsažena v článcích 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 a 343 SFEU.
- Protokol (č. 5) o statutu Evropské investiční banky a protokol (č. 28) o hospodářské, sociální a územní soudržnosti, které jsou připojeny ke Smlouvě o Evropské unii (SEU) a Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU).

CÍLE

Podle článku 309 SFEU je úkolem Evropské investiční banky přispívat k vyváženému a nerušenému rozvoji vnitřního trhu v zájmu Unie. Ve všech odvětvích hospodářství usnadňuje EIB financování projektů, které:

- usilují o rozvoj méně rozvinutých oblastí;
- usilují o modernizaci nebo konverzi podniků či vytváření nových činností, které nemohou být plně kryty dostupnými finančními prostředky v jednotlivých členských státech;
- jsou ve společném zájmu více členských států.

Přispívá také k podpoře hospodářské, sociální a územní soudržnosti Unie (článek 175 SFEU a protokol č. 28). Kromě toho přispívá k provádění opatření mimo EU, jež podporují politiku Unie v oblasti rozvojové spolupráce (článek 209 SFEU). Dále podporuje plnění cílů strategie Evropa 2020.

Činnosti EIB se zaměřují na čtyři prioritní oblasti: inovace a dovednosti, přístup menších podniků k finančním prostředkům, klima a životní prostředí a strategická infrastruktura.

ZDROJE A NÁSTROJE

A. Zdroje

K plnění svých cílů využívá EIB především vlastních zdrojů a mezinárodních kapitálových trhů (článek 309 SFEU).

1. Vlastní zdroje

Vlastní zdroje zajišťují členové EIB, tj. členské státy (článek 308 SFEU). Kapitálový podíl jednotlivých členských států je stanoven v článku 4 statutu EIB a jeho výše se určuje úměrně hospodářskému významu členských států. Evropská rada na svém zasedání v červnu 2012 doporučila, aby byl v zájmu posílení úlohy EIB v oblasti financování hospodářství a podpory růstu v Unii navýšen upsaný splacený kapitál o 10 miliard EUR. Rada guvernérů EIB jednomyslně přijala rozhodnutí (čl. 4 odst. 3 statutu) o navýšení tohoto kapitálu, které nabylo účinnosti dne 31. prosince 2012. Celková výše upsaného kapitálu nyní činí 242,4 miliard EUR a upsaný a splacený kapitál byl navýšen o 10 miliard EUR na celkem 21,6 miliard EUR.

2. Kapitálové trhy

Hlavním zdrojem úvěrových prostředků jsou pro EIB prostředky vytvářené na mezinárodních kapitálových trzích, především prostřednictvím emisí dluhopisů. EIB patří k největším nadnárodním věřitelům na světě. Aby bylo financování nákladově efektivní, je důležité mimořádně kvalitní úvěrové hodnocení. Hlavní ratingové agentury v současnosti přiřazují EIB nejvyšší rating, který zohledňuje kvalitu jejího úvěrového portfolia. EIB obvykle financuje jednu třetinu daného projektu, ale podpůrné financování může dosáhnout až 50%.

B. Nástroje

EIB využívá celou řadu různých nástrojů, především však úvěry a záruky. Vyvinula nicméně i několik jiných, inovativnějších nástrojů s vyšším rizikovým profilem. Další nástroje budou vytvořeny také ve spolupráci s jinými orgány Unie. Financování poskytované ze strany EIB může být rovněž kombinováno s financováním z jiných zdrojů EU (mimo jiné z rozpočtu EU) – tomuto procesu se říká kombinování zdrojů financování („blending“). Kromě financování projektů sehrává EIB i poradní úlohu.

Úvěry většinou poskytuje formou přímých nebo zprostředkovatelských úvěrů. Přímé úvěry na projekty jsou poskytovány na základě určitých podmínek, např. celkové investiční náklady musí být vyšší než 25 milionů EUR a úvěrem lze financovat maximálně 50 % nákladů na projekt. Zprostředkovatelské úvěry jsou tvořeny úvěry místním bankám či jiným zprostředkovatelům, kteří pak poskytují finanční podporu konečnému příjemci. Většina úvěrů je poskytována v EU.

V zájmu zajištění dalších finančních prostředků na rozsáhlé projekty v oblasti infrastruktury v EU, zejména v klíčových odvětvích energetiky, dopravy a informačních technologií, byla v rámci strategie Evropa 2020 zahájena iniciativa projektových dluhopisů. V létě 2012 byla spuštěna pilotní fáze iniciativy, která zkoumala proveditelnost této koncepce. Ta skončila na konci roku 2014, což byla lhůta pro schválení projektů, a finanční závěrka musela být provedena do konce roku 2016.

Vzhledem ke svým zkušenostem a znalostem hrála EIB v této iniciativě klíčovou úlohu. Pilotní fázi prováděla tak, že poskytovala tzv. „úvěrová posílení“ ve formě podřízených dluhových nástrojů. Výsledkem této iniciativy bylo, že mechanismy úvěrového posílení k projektovým dluhopisům byly začleněny do Nástroje pro propojení Evropy na programové období 2014–2020 a jsou nyní součástí standardní nabídky produktů EIB.

EIB však kromě dlouhodobého financování poskytuje také poradenství týkající se projektů v oblasti infrastruktury. Například prostřednictvím svého nástroje Společné pomoci při podpoře projektů v evropských regionech (JASPERS) určeného novým a budoucím členským státům poskytuje technické, ekonomické a finanční poradenství během celého projektového cyklu s cílem optimalizovat využívání finančních prostředků z fondů EU (Evropského fondu pro regionální rozvoj, Fondu soudržnosti, Nástroje pro propojení Evropy a nástroje předvstupní pomoci).

ŘÍZENÍ A STRUKTURA

A. Řízení

EIB má v souladu s článkem 308 SFEU právní subjektivitu. Banku spravuje a řídí Rada guvernérů, správní rada a řídící výbor (článek 6 statutu). Činnost banky prověřuje výbor pro audit (článek 12 statutu).

1. Rada guvernérů

a. Složení

Radu guvernérů tvoří ministři určené členskými státy (čl. 7 odst. 1 statutu).

b. Úkoly

Rada guvernérů vydává obecné směrnice týkající se úvěrové politiky banky a dbá na jejich provádění (čl. 7 odst. 2 statutu). V souladu s čl. 7 odst. 3 statutu Rada guvernérů:

- rozhoduje o zvýšení upsaného základního kapitálu;
- rozhoduje o zásadách finančních operací prováděných v rámci úkolů banky;
- vykonává stanovené pravomoci, pokud jde o jmenování a zbavení úřadu členů správní rady a řídícího výboru;
- rozhoduje o poskytování finančních prostředků na investiční operace, které mají být zcela nebo částečně prováděny mimo území členských států EU;
- schvaluje výroční zprávu vypracovanou správní radou, roční rozvahu, výkaz zisků a ztrát a jednací řád banky.

Jmenuje šest členů výboru pro audit (čl. 12 odst. 1 statutu) a členy správní rady (čl. 9 odst. 2 statutu) a řídícího výboru (čl. 11 odst. 1 statutu).

2. Správní rada

a. Složení

Správní rada je složena z 28 řádných členů a 18 zastupujících členů. Řádné členy jmenuje Rada guvernérů na dobu pěti let. Každý členský stát nominuje jednoho řádného člena a jeden řádný člen je nominován Komisí (čl. 9 odst. 2 statutu).

b. Úkoly (článek 9 statutu)

Správní rada

- rozhoduje o poskytování finančních prostředků, zejména ve formě úvěrů a záruk;
- rozhoduje o uzavírání půjček;
- stanoví úrokové míry poskytnutých úvěrů a provize a jiné poplatky.

Zajišťuje, že banka je řádně spravována a řízena v souladu s ustanoveními Smluv a statutu, jakož i s obecnými směrnicemi vydanými Radou guvernérů.

3. Řídící výbor

a. Složení

Řídící výbor se skládá z předsedy a osmi místopředsedů jmenovaných Radou guvernérů na návrh správní rady na dobu šesti let. Mohou být jmenováni opakovaně (čl. 11 odst. 1 statutu).

b. Úkoly

Řídící výbor zajišťuje pod dohledem předsedy a pod kontrolou správní rady vedení běžných obchodů banky; připravuje rozhodnutí správní rady a zajišťuje jejich provádění (čl. 11 odst. 3 statutu).

4. Výbor pro audit (článek 12 statutu)

a. Složení

Výbor se skládá z šesti členů jmenovaných Radou guvernérů (čl. 12 odst. 1 statutu).

b. Úkoly

Výbor každoročně prověřuje, zda jsou operace a účetnictví banky řádně vedeny. Za tímto účelem ověřuje, zda jsou operace banky prováděny v souladu s požadavky a postupy stanovenými statutem a jednacím řádem (čl. 12 odst. 2 statutu). Výbor potvrzuje, že finanční výkazy a jiné finanční informace obsažené v roční účetní závěrce sestavené správní radou poskytují věrný obraz finanční situace banky (čl. 12 odst. 3 statutu).

B. Struktura

Skupina EIB byla ustavena v roce 2000 a tvoří ji EIB a Evropský investiční fond (EIF). Evropský investiční fond (EIF) byl založen v roce 1994 jakožto partnerství veřejného a soukromého sektoru a má tři hlavní skupiny podílníků: EIB, jež je většinovým podílníkem a její podíl činí 62,2 %, Komisi (30 %) a několik veřejných i soukromých finančních institucí (7,8 %). EIF zajišťuje nejrůznější nástroje rizikového kapitálu, např. rizikový a rozvojový kapitál. Úvěry poskytuje především malým a středním podnikům a využívá celou řadu inovativních nástrojů s cílem zlepšit přístup těchto podniků k finančním zdrojům.

INVESTIČNÍ PLÁN PRO EVROPU

Od vypuknutí celosvětové hospodářské a finanční krize trpí EU nedostatkem investic. Sdělení Komise nazvané „Investiční plán pro Evropu“ ([COM\(2014\)0903](https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/COM(2014)0903)) poskytuje

pokyny pro oživení investic v EU, vytvoření pracovních míst a podporu dlouhodobého růstu a konkurenceschopnosti. Legislativní rámec pro tuto novou iniciativu byl předložen v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro strategické investice (EFSI) (COM(2015)0010). Nařízení bylo přijato dne 25. června 2015. EFSI má získat soukromé investice prostřednictvím uvolnění veřejných finančních prostředků a vytvořit prostředí vstřícné k investicím. Počáteční záruka EU ve výši 16 miliard EUR, jež byla EIB poskytnuta, spolu se závazkem samotné EIB ve výši 5 miliard EUR pomohou uvolnit soukromé prostředky, takže ve výsledku by měly dodatečné finanční prostředky na investice dosáhnout 315 miliard EUR. Tento plán nemá nahradit stávající programy EU a EIB, ale naopak je doplňovat.

Nařízení o EFSI rovněž zřídilo Evropské centrum pro investiční poradenství (EIAH), jehož cílem je poskytovat poradenství a technickou pomoc v oblasti identifikace, přípravy a vývoje investičních projektů. Centrum EIAH je partnerstvím mezi EIB a Komisí, jež na něj obě finančně přispívají. Je zřízeno v rámci EIB, která odpovídá za jeho řízení.

V prosinci roku 2017 bylo přijato nařízení o EFSI 2.0, které vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2018. Toto nařízení prodlužuje dobu trvání EFSI (do konce roku 2020) a provádí další zlepšení fondu a centra EIAH. Jedním z jeho klíčových prvků je navýšení záruky EU na 26 miliard EUR a závazku EIB na 7,5 miliardy EUR s cílem uvolnit 500 miliard EUR dodatečného financování na investice.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Výbor Parlamentu podrobuje činnost EIB každoročně přezkumu a svou zprávu předkládá na plenárním zasedání, na které je pozván prezident EIB. Dne 27. dubna 2017 přijal Parlament usnesení o výroční zprávě EIB za rok 2015. V tomto usnesení vyzval k podrobnějšímu podávání zpráv o ekonomickém, sociálním a environmentální dopadu a přidané hodnotě jejích operací. EIB byla důrazně vyzvána, aby z hospodářské, sociální a územní soudržnosti opětovně učinila prvořadý cíl veřejné politiky. Parlament přivítal úsilí EIF o funkčnost iniciativy na podporu malých a středních podniků, jakož i návrh Komise na prodloužení této iniciativy do roku 2020. Parlament rovněž EIB vyzval, aby zvýšila svůj intervenční rizikový profil, zejména při podpoře malých a středních podniků nebo operací v hospodářsky znevýhodněných regionech, zároveň si však zachovala svůj rating AAA. EIB byla také vyzvána, aby napravila současnou geografickou nerovnováhu a odvětvovou koncentraci portfolia EFSI.

Podle stávajícího nařízení schvaluje Parlament výkonného ředitele a zástupce výkonného ředitele EFSI. Roční prostředky z rozpočtu EU související se záručním fondem jsou schvalovány Parlamentem a Radou v rámci ročního rozpočtového procesu. EIB a Komise mají vůči Parlamentu několik povinností v oblasti podávání zpráv, jako jsou např. výroční zprávy, slyšení *ad hoc* a žádosti o informace.

Parlament byl také jakožto spolutvůrce právních předpisů zapojen do jednání o návrhu EFSI 2.0.

Dario Paternoster / Dražen Rakić
05/2019

